



Nestekjærlighet og realpolitikk

Taler

Jonas Gahr Støre

Dato

25 oktober 2022

Sted

Stortinget

Omstendigheter

Statsministerens redegjørelse om krigen i Ukraina og den sikkerhetspolitiske situasjonen

1 President;

For 100 år siden - ved inngangen til 1922 - gjorde Fridtjof Nansen sin kanskje mest kjente politiske betraktning. Han sa: Nestekjærlighet er realpolitikk.

5 Bemerkningen omhandlet hungersnøden som herjet under den russiske borgerkrigen, og som også rammet Ukraina hardt. Det var en sterk og klarsynt observasjon. Like etter første verdenskrig. Og mindre enn 20 år etter at Norge ble et selvstendig land.

Jeg begynner med Nansens bemerkning, president, fordi den fortsatt er sann.

10 Den byr fortsatt på innsikt. Den understreker koblingen mellom moral og egeninteresse.

Den plasserer oss i et europeisk og globalt skjebnefellesskap, hvor vi - vår sikkerhet og velstand - er avhengig av et større bilde. Av at andre lykkes. Har det trygt. At folk og stater kan sikre fred, og ta tak i de store utfordringene i vår tid sammen; som krever samarbeid, som for eksempel innsatsen for å bekjempe klimaendringene.

20 Åtte måneder etter at Russland invaderte Ukraina ser vi tydelig hvor mye som står på spill. Aller mest for de millioner av medmennesker som rammes direkte av krigens grusomheter og lidelser i Ukraina. Men også for Europa som skal forstå og gjøre riktige valg etter at Russland har gått til angrepskrig og fortsatt viser vilje til å bruke militær makt i stor skala.

25 President,

Som vi innså allerede 24. februar har vi passert et historisk tidsskille for vårt kontinent.

30 Vår oppgave nå er å håndtere den tiden vi står i med ro, fasthet og evne til å stå sammen.

Vi står nå i den mest krevende sikkerhetspolitiske situasjonen siden andre verdenskrig.

35

Russlands president Putin tar høy risiko.

Og risikoviljen ser ut til å øke i takt med dårlige nyheter fra slagmarken.

40 Budskapene fra den russiske ledelsen tyder på at Russland styrer mot et langvarig brudd med Vesten.

Men et isolert Russland er dårlig nytt, president. Det er urovekkende at det i dag er så lite kontakt og direkte kommunikasjon med Russland.

45

Det svekker muligheten for å finne frem til en forhandlet slutt på krigen.

Og det kan øke sannsynligheten for opptrapping og bruk av hardere virkemidler. Mer ødeleggelse. Mer lidelse.

50

Så langt er det den ukrainske sivilbefolkningen som har vært hardest rammet.

Men ingen er uberørt. Krigen i Ukraina har globale konsekvenser.

55 Det er energikrise. Det er dyrtid. Det rammer de mest sårbare, i Europa, og samtidig - sårbare mennesker i land som nå opplever sult og livstruende mangler.

Krigens brutalitet og destruktive dynamikk setter oss på en alvorlig prøve.

60

Vi må være forberedt på det uventede. På mer usikkerhet. På mer ustabilitet. Det utfordrer det som er demokratiets styrke; evnen til å stå sammen, snakke sant og forsvare vår frihet.

65 Motstanden Russland møter i Ukraina skyldes det ukrainske folks enestående vilje til å kjempe mot invasjonen. Og den skyldes støtten Ukraina mottar fra

rundt 50 land.

- 70 Når ukrainerne nå vinner frem i kampene på bakken, må vi legge til grunn at
Russland ønsker å ramme motstandskampen på andre måter; for det første;
gjennom målrettede angrep mot sivilbefolkningen og energisystemet. Dette
slukker bokstavelig talt lysene for millioner av ukrainere. For det andre;
gjennom å spre utrygghet og usikkerhet i befolkningen i de land som støtter
75 Ukrainas rettmessige kamp - med mål om å svekke eller avbryte støtten.

Dette, president, er bakteppet for at jeg har bedt om å få holde denne
redegjørelsen.

- 80 Jeg ønsker å orientere Stortinget om utviklingen vi har sett den senere tid, hva
den betyr for vår hverdag, og hvordan regjeringen vil besvare de mange
utfordringene Russlands adferd har medført. Og jeg ønsker å invitere Stortinget
til at vi står samlet som nasjon i disse krevende tidene, vel vitende at det som
ligger foran oss kan bli enda mer krevende.

85

President,

Vi står altså overfor et russisk lederskap som preges av mistenksomhet og frykt.

- Mistenksomhet om at verden utenfor ikke vil Russland vel. Frykt for åpenhet,
90 ytringsfrihet og demokrati i vestlige land. Frykt for regimekritiske røster. Og
frykt for egen befolkning.

- Dagens Russland har tydelige totalitære trekk. Slike regimer har vi sett før i
historien. De har en sterk fasade. Men bak fasaden preges de som tar
95 beslutninger av frykt og usikkerhet som gjerne kompenseres med ensretting og
brutalitet.

Den senere tid har vi sett uttrykk for åpen kritikk mot regimet innenfra.

- 100 Noe fra liberale stemmer, men kanskje like mye fra mer reaksjonære krefter.

Vi ser ingen reell eller samlet opposisjon. Men kritikerne er der.

Det skaper et press mot regimet.

105

Et press for å levere på historien som skulle legitimere en militær operasjon i Ukraina, men som raskt utviklet seg til noe mye mer.

110 Og et press for å forklare svakheten den russiske militærmakten har utvist. Svak ledelse. Mangelfull logistikk. Utdatert materiell. Og lav moral hos soldatene.

Alt tyder på at den russiske planen la til grunn en tidlig ukrainsk kapitulasjon.

115 Slik gikk det ikke.

Den siste tiden har Ukraina påført Russland en rekke nederlag på bakken.

120 Men det er ingen tegn på at den russiske ledelsen har stoppet opp for å revurdere sin brutale krigføring. I stedet har Russland valgt å trappe opp.

Gjennom en omfattende mobilisering på hjemmebane. Gjennom annektering av ukrainske regioner. Og gjennom brutale luftangrep mot ukrainske byer.

125 Mobiliseringen bærer preg av kaos og tilfeldigheter. De mobiliserte soldatene er dårlig trent. De er mangelfullt utstyrt. Og de fremstår lite motivert.

Men mobiliseringen viser regimets vilje til å fortsette krigen. Og dets vilje til å ofre tusenvis av egne innbyggers liv.

130

Fire ukrainske regioner er blitt annektert etter ulovlig gjennomførte folkeavstemninger.

135 Annekteringen er et klart brudd på folkeretten. Den har ingen juridisk legitimitet og ingen aksept blant andre stater, med noen ytterst få unntak - kun Syria, Nord-Korea, Nicaragua og Belarus stemte mot en fordømmelse av krigen i FNs generalforsamling.

President,

140 Ukraina vil ha behov for massiv militær og økonomisk støtte i lang tid fremover.

Under mitt besøk til Kyiv i juli annonserte jeg en økning i norsk støtte på 10 milliarder kroner i år og neste år.

Dette kommer i tillegg til 2 milliarder i humanitær bistand som ble annonsert ved krigens utbrudd, og kostnader forbundet med våpenleveranser.

150 Når Stortinget har behandlet samleproposisjonen om støtte til Ukraina og ekstraordinære strømutfgifter, Prop 142 S, vil vi kunne følge opp målsettingen som ble annonsert i sommer.

Støtten rettes mot fire hovedspor:

155

Vi skal fortsette å støtte Ukrainas kamp, også med nødvendig militært utstyr.

Vi skal bidra til at norske og internasjonale humanitære organisasjoner redder liv og beskytter sivile. Vi har evakuert 105 ukrainske pasienter til behandling i

160 Norge gjennom EUs sivile beredskapsmekanisme. 27 av disse har vært sårede soldater. Vi har også transportert 341 pasienter på vegne av andre mottakerland - ¼ av alle pasienter som er evakuert gjennom EUs ordning for sivil beredskap er transportert ved norsk hjelp.

165 Vi tar vår del av løftet, og det skal vi fortsette med.

Vi vil bidra med 2 milliarder til innkjøp av gass, slik at Ukraina har energi gjennom vinteren. I tillegg vurderer vi også hvordan vi kan bidra til reparasjon av de delene av strømforsyningen Russland har ødelagt.

170

Og vi gir via Verdensbanken driftsstøtte slik at ukrainske myndigheter kan opprettholde sine kjernefunksjoner.

Norge bidrar med mye, men behovene er store og økende.

175

På sikt vil gjenoppbyggingen av Ukraina bli en oppgave av historiske dimensjoner.

180 EU anslår at kostnadene for gjenoppbygging og langvarig bistand vil beløpe seg til over 3 500 milliarder kroner. Det er nesten to norske statsbudsjett.

Vi må derfor legge opp støtten slik at vi kan bidra der det trengs.

185 Og vi er forberedt på at det vil kreve nye bidrag fra norsk side, både i penger og i støtte i direkte form. Vi vil komme tilbake til Stortinget med en nærmere vurdering av dette.

President,

190 Vår støtte handler om frihet og demokrati, og om at ukrainerne selv skal kunne bestemme i eget land og over egen fremtid.

Men den handler også om forsvar av de prinsippene Europas frihet og fred bygger på - respekt for folkeretten og internasjonalt anerkjente landegrenser. En
195 trussel mot disse prinsippene er en trussel mot oss alle.

Om Ukraina hadde kapitulert etter kort tid i februar og mars, hadde det sendt et skremmende signal om hva man kan oppnå med militærmakt på vårt kontinent. Ukraina har en soleklar rett til selvforsvar. Og vi, sammen med mange andre
200 land, har en soleklar rett til å støtte dem i dette selvforsvaret.

Derfor støtter Norge Ukraina med militært materiell og militær opplæring.

I de første dagene etter invasjonen donerte vi personlig beskyttelsesutstyr og lett
205 panservern av typen M72. Siden har vi donert Mistral luftvernmissiler, Hellfire panservern, en betydelig mengde artilleri samt store mengder granater til artilleri. Storbritannia har i samarbeid med oss donert langtrekkende rakettartilleri av typen MLRS.

210 Vi støtter USA i donasjon av det norskutviklede luftvernsystemet NASAMS til Ukraina. Dette er viktig for å hjelpe Ukraina i å forsvare sine byer mot russiske fly- og missilangrep.

Vi bidrar med vinterklær og utstyr til det ukrainske forsvaret.

215

Vi trener ukrainsk personell, på norsk jord og i tredjeland, i bruk og vedlikehold av systemene vi donerer. Trening og øving blir en stadig viktigere del av vår støtte til Ukraina.

220 Regjeringen har bidratt med 400 millioner kroner til et britisk-ledet fond for militær støtte til Ukraina.

225 Vi har til nå hovedsakelig donert materiell som allerede var, eller er i ferd med å bli, faset ut av vårt eget forsvar. Donasjonene har dermed i liten grad påvirket Forsvarets operative evne eller nasjonal beredskap.

230 Når vi gir materiell fra den operative strukturen, er forutsetningen at dette skal gjenanskaffes, slik at vår egen beredskap opprettholdes.

235 Slike donasjoner kan medføre en forminskning av forsvarsmakten og nasjonal beredskap, i alle fall i en tidsperiode, inntil materiellet er gjenanskaffet. Derfor har regjeringen i Prop. 142 S bedt om Stortingets samtykke til å donere slikt materiell dersom det anses særlig viktig for å bidra til Ukrainas forsvarskamp.

240 President, vi støtter også Ukraina ved å ta imot mennesker på flukt. Hittil i år har det kommet 34.000 asylsøkere til Norge; over 30.000 av dem fra Ukraina. Aldri før har vi i løpet av så kort tid tatt imot så mange som søker beskyttelse.

245 Scenarioene for tiden som kommer er usikre. Men vi må planlegge for at det totalt kan komme 40.000 fordrevne fra Ukraina i 2022, og vi anslår at det kan komme nye 30.000 i 2023. I tillegg kommer asylsøkere fra andre land og overføringsflyktninger.

250 Selv med et godt planverk og en grunnberedskap er og vil en slik situasjon være krevende å håndtere.

255 Regjeringen hadde sist fredag et møte med landets kommuner om beredskap generelt, og mottak av flyktninger spesielt. Det er god grunn til å takke de mange kommuner, lokalsamfunn og enkeltmennesker som gjør en stor innsats for å ta imot de som flykter fra krigen.

260 Aldri før er så mange flyktninger bosatt. Det er hittil i år bosatt flere enn i de siste fire årene til sammen.

265 Regjeringen vil arbeide videre med å legge til rette for det mottaksarbeidet som kan bli nødvendig i månedene som kommer.

270 President,
Gjennom det siste året er det blitt stadig klarere at Russland manipulerer det europeiske energimarkedet.

265 Vi forstår bedre hvorfor de europeiske gasslagrene, noen av dem eiet av russiske Gazprom, ikke ble fylt opp i fjor. Det var en medvirkende årsak til at først gass, og så elektrisitetsprisene begynte å stige høsten 2021.

270 Energi er for Russland blitt et våpen. Et element for å understøtte krigføringen i Ukraina og sette press på europeiske land - og som svar på vestlige sanksjoner.

Formålet synes klart. Ved å påføre våre samfunn høyere energipriser ønsker Russland å ramme vestlig samhold. Skape sosial og økonomisk uro.

275 Undergrave viljen og evnen til å støtte Ukraina.

Og i den grad det fortsatt er noen tvil, la meg understreke dette:

280 Kutt i russisk gass er den viktigste enkeltårsaken til de høye gass- og strømprisene vi ser i dag.

Vi ser det samme bildet over hele Europa som vi har sett i Norge: Prisene har i høst vært på historisk høye nivåer, og det smerter. Vi ser fortvilelsen bre seg blant folk som ikke får økonomien til å gå opp, og bedrifter som ser seg nødt til å stenge ned.

285 Blir vinteren kald, vil flere land måtte rasjonere elektrisitet og gass. Og svært mange vil slite med å betale regningene sine.

290 Dette er virkeligheten vi møter hos våre allierte, hos våre naboer og handelspartnere.

Vårt svar, president, det er å legge til rette for maksimal utnyttelse av kapasiteten på norsk sokkel. Som resultat ligger selskapene an til å kunne levere 122 milliarder kubikkmeter gass i 2022. Det er en økning på 8 prosent fra 2021.

295 Dette har vært av stor betydning i Europa. Det har tillatt fylling av gasslagrene før vinteren. Det har gjort at prisene er lavere enn de ellers ville vært.

300 Norge er på kort tid blitt den største tilbyderer av gass til Europa. Det er en rolle som forplikter. Det gjør oss mer utsatt og betyr at vår evne til å levere er av

kritisk betydning for våre allierte.

305 Regjeringen tar disse forventningene på alvor. Høy og stabil produksjon på norsk sokkel er vårt viktigste bidrag til europeisk energisikkerhet og stabilitet akkurat nå.

Jeg opplever at dette forstås og anerkjennes i Europa. Vi regnes som en pålitelig partner.

310

Samtidig er det klart at prisnivåene har skapt press. Det har fra flere land kommet krav om ulike former for markedsinngripen som kan bidra til å få prisene ned. Det er til å forstå, president.

315 Vår holdning er at vi ikke er tjent med høye og ustabile priser på gass i Europa. Det er i norsk interesse at prisene kommer ned, og at markedene stabiliseres. Det har direkte betydning for strømprisene i Sør-Norge. Det har betydning for europeisk industri. De er våre kunder og handelspartnere. Og det har direkte betydning for å motvirke sosial uro i en dyrtid med inflasjon, ikke minst drevet
320 av høye energipriser.

Vi har hatt en god dialog med EU-land og med EU-kommisjonen om dette. Her har vi på bakgrunn av norsk kunnskap og erfaring advart mot tiltak som potensielt kan forverre situasjonen. Høye priser er symptomet. Det
325 underliggende problemet er mangel på energi, og da hovedsakelig gass.

Vårt mål er klart: Norge skal være en del av løsningen i arbeidet med å frigjøre Europa fra avhengighet av russisk gass. Både ved å være en forutsigbar leverandør av gass fra norsk sokkel ; og ved å lede an i arbeidet med en kraftig
330 økning i produksjon av fornybar energi.

Jeg har hatt nær kontakt med Europakommisjonens president flere ganger de siste ukene. For å identifisere tiltak og områder hvor vi kan samarbeide om den akutte krisen. Og for å se fremover.

335

På møtet i det Europeiske politiske felleskapet (EPC) i Praha utarbeidet vi en felles uttalelse. Den slår fast at vår gjensidige interesse er å stabilisere markedene og peker ut en retning for videre samarbeid om den langsiktige løsningen på utfordringene vi nå har: nemlig mer fornybar energi.

Behovet for mer fornybar energi ville kommet uansett. Vi har forpliktet oss til en omfattende grønn omstilling. Russlands manipulering av gassmarkedet vil akselerere dette. Det er en paradoksal virkning av krigen i Ukraina. Og Norge og norske selskaper skal bidra til å finne løsningene. Bygge industri for fremtiden. Redusere klimagassutslippene. Og styrke vår og Europas motstandsdyktighet.

President,
Eksplasjonene ved rørledningene Nord Stream I og II var svært alvorlig. Alt tyder på at dette dreier seg om sabotasje. Det har skapt økt oppmerksomhet om sikkerheten også på norsk sokkel.

Til det vil jeg først si dette:

Forsvaret har god oversikt over aktivitet i våre havområder. Vi har et nært samarbeid mellom sivile myndigheter og private operatører på sokkelen. Det er et godt utgangspunkt for å kunne beskytte våre installasjoner og alle som arbeider der.

Det er, og det skal være, trygt å jobbe på norsk sokkel. De tiltak vi har gjort, er føre-var tiltak.

Vi skjerpet sikkerheten i februar. Da ble operatørene varslet om økt behov for å beskytte sine industrielle IKT-systemer.

Equinor og Gassco er blitt underlagt deler av sikkerhetsloven. Dette har gjort at enkelte ansatte kan sikkerhetsklareres og motta gradert informasjon om trusselbildet.

«Kontroll med utvinning av petroleum på norsk sokkel» og «Transport av gass i rør til Europa» er begge blitt definert som grunnleggende nasjonale funksjoner. Det setter oss bedre i stand til å kunne beskytte dem ytterligere.

Politi og forsvar har økt tilstedeværelse og synlighet i områdene rundt våre olje- og gassinstallasjoner, på land og til havs.

De siste to ukene har Norge hatt to kystvaktfartøy og et støttefartøy til stede på norsk sokkel.

På land bistår Heimevernet politiet i sikringen av fire petroleumsanlegg: Kårstø, Nyhamna, Mongstad og Kollsnes.

385 Allierte har trappet opp sin tilstedeværelse nær Nordsjøen, koordinert av NATO's maritime hovedkvarter i Storbritannia og Forsvarets operative hovedkvarter i Bodø.

390 Politiet, PST og Nasjonal sikkerhetsmyndighet jobber nå tettere sammen for å beskytte oss mot digitale trusler. Det berører olje- og gassvirksomheten, men også andre viktige samfunnsfunksjoner.

La meg også si her at det er gjort, og gjøres, flere tiltak som det ikke er naturlig å omtale i offentligheten.

395 President,
Den senere tid har det vært rapportert om ukjente droner i nærheten av kritisk infrastruktur i Norge.

400 Flere russere er varetektsfengslet for å ha flydd droner ulovlig i Norge. Politiets sikkerhetstjeneste etterforsker disse hendelsene, og jeg skal derfor ikke foregripe deres konklusjoner.

PST og Etterretningstjenesten har i sine åpne trusselvurderinger gjennom de siste årene pekt på at etterretningstrusselen fra særlig Russland og Kina er høy.
405 Vi tar på alvor deres vurdering om at Russland kan se ut til å ta flere sjanser i sitt etterretningsarbeid.

410 Den brede virkemiddelbruken, digitale angrep og uønsket drone-aktivitet skriver seg inn i det vi kaller sammensatte trusler. De er i et slikt perspektiv ment å skape splid, utrygghet og uro. De er ofte vanskelig å knytte direkte til gjerningsperson eller fremmede staters virksomhet. De krever en ny årvåkenhet fra oss alle, og nye metoder fra politi og EOS-tjenestene. Regjeringen prioriterer dette arbeidet høyt.

415 Gjennom året har vi tatt en rekke grep.

Vi har skjerpet beredskapen. Den sivile og militære, i tråd med oppdaterte og

godt innarbeidede planer.

420

Vi har tilført politiet, forsvaret og EOS-tjenestene nye ressurser. Og vi har økt innsatsen for å motvirke etterretning, sabotasje og påvirkning fra fremmede stater.

425

Politiet øker dronekompetansen i politidistriktene, og ved utgangen av året vil det være mer enn 100 dronpiloter i politiet totalt. I tillegg anskaffer vi nå antidroneutstyr for 57 millioner kroner. Det gir oss økt operativ kompetanse og kapasitet til å bekjempe slike trusler.

430

Det er også montert sensorer som kan avdekke droner på flere av plattformene på norsk sokkel. Den siste tiden har vist at økt årvåkenhet bidrar til at flere hendelser rapporteres. Det er bra, president. Og jeg vil legge til, det skyldes også at vi følger bedre med.

435

Regjeringen og ulike myndighetsaktører vil fortsette å gi dette høy prioritet. Men vi klarer det ikke alene. Motstandskraften må vi opprettholde og styrke sammen.

440

Vi vil derfor arbeide for at alle - privatpersoner, virksomheter og myndigheter - får økt bevissthet om sikkerhetsutfordringene og nødvendig kunnskap om hvordan vi kan møte dem på best mulig måte.

President,

Å sikre friheten er den viktigste oppgaven for enhver regjering.

445

Regjeringen styrker i 2023-budsjettet nasjonal trygghet og beredskap. Regjeringen foreslår i 2023 et forsvarsbudsjett på om lag 76 milliarder kroner. Dette er en økning på nærmere 10 prosent nominelt og reelt sett opp 4,5 milliarder kroner, sammenliknet med saldert budsjett i 2022.

450

I vår la vi på 3 milliarder ekstra i forsvarssatsing for 2022. Og i høst ytterligere 3 milliarder til militær støtte til Ukraina.

455

Forsvaret vårt må virke og synes i dag. Derfor prioriterer vi i 2023-budsjettet daglige, nasjonale operasjoner og beredskap, samt evne til operasjoner i krise og krig.

Det betyr ekstra midler til E-tjenesten slik at vi får bedre situasjonsforståelse.
460 Økt trening med allierte styrker, og investering i fasiliteter for å kunne motta dem. Og omdisponering av midler fra langsiktige investeringer til behov her og nå.

Vi styrker grunnmuren.
465 Vi fremskynder personellopptrappingen.
Vi styrker Heimevernet.
Vi fyller på beredskapslagrene.
Vi setter av mer midler til drift og vedlikehold.
Og vi legger til rette for økt alliert aktivitet i våre nærområder, i luften og til
470 havs.

Når allierte seiler og flyr i våre nærområder har vi som hovedregel at norske fartøyer og fly skal være med.
For å trene sammen, men også for å påvirke operasjonsmønsteret og bidra til å
475 unngå misforståelser med vår nabo i øst.

President,
Siden angrepet i februar har Putin-regimet truet med bruk av atomvåpen. I takt med at Russland slipper opp for konvensjonelle militære virkemidler øker også
480 risikoen for mer desperat virkemiddelbruk.

Trusler om bruk av atomvåpen er uansvarlig. Det er i seg selv en farlig eskalering, og vi fordømmer det.

485 Russland har mange forskjellige typer atomvåpen, inkludert flere ulike kategorier av det man omtaler som taktiske atomvåpen. Disse er ment for bruk i forlengelse av konvensjonelle våpensystemer.

Bruk av atomvåpen ville krysse en uhørt grense.
490

Vi vurderer at sannsynligheten for bruk fortsatt er lav. Men den er ikke null. I lys av språkbruken kan vi ikke avvise muligheten. Selv om sannsynligheten er lav, har den økt.

495 Vi må legge til grunn at hensikten med truslene er å svekke vestlig solidaritet

med Ukraina. Det er en form for utpressing.

500 Og i møte med det - som med andre trusler fra Russland - er det avgjørende at vi står sammen med allierte. Søker sammen i NATO. Bygger konsensus. Styrker samholdet.

Og bidrar til at det sendes et kraftfullt og samlet alliert svar: Om at atomkrig ikke kan vinnes.

505

La meg også si i denne sammenheng:

Norge har god atomberedskap for en situasjon hvor det skulle komme radioaktivt nedfall i vår retning.

510

Vi har oppdatert disse planene. Og vi vil kunne møte en slik situasjon med nødvendige tiltak.

President,

515 Utenriksministeren, undertegnede og andre medlemmer av regjeringen har tidligere orientert Stortinget om hvordan krigen i Ukraina har endret vårt forhold til Russland.

Jeg skal ikke gjenta alt her.

520

Det hører ofte med i omtalen av Norges forhold til Russland at vi har levet i fred i 1000 år. Det har vært ulike historiske epoker, med radikalt forskjellige muligheter for samarbeid og kontakt.

525 Inntil 1990 var grensen i nord en av de meste lukkede i verden.

Så fulgte år med åpning, et gryende samarbeid og kontakter på tvers av grensen. I 2010 fikk vi enighet om delelinjen i Barentshavet og Arktis, etter nær 40 års forhandlinger.

530

Gjennom de siste årene erfarte også vi hvordan det russiske regimet strammet til, holdt organisasjoner og personer nede og sperret for videreutvikling av forbindelsene. Alt dette før angrepet på Ukraina i februar.

Samarbeidet vi tidligere hadde, og som var møysommelig bygd over lang tid, er nå redusert til et minimum.

540 Jeg vet at mange er skuffet over det. Det rammer kultur- og næringsliv, særlig i nord, og spesielt i Øst-Finnmark.

Men også dette, president, er en konsekvens av Russlands utvikling gjennom år, med gjentatte brudd på europeiske normer, og ikke minst Russlands grove brudd på folkeretten - ved å uprovosert angripe et naboland militært.

545 Det er derfor dessverre liten grunn til å tro at situasjonen vil bedres på kort sikt.

President,
Vi velger ikke vår geografi.

550 Vi har en grense mot Russland. 198 kilometer til lands. Enorme områder til havs.

Visse kritiske samfunnsfunksjoner, grunnleggende sikkerhet og bærekraftig
555 ressursforvaltning fordrer en grad av samarbeid over grensen. Det er regjeringen seg bevisst.

Men mye av dette er altså trukket ned. Det er begrenset. Og vi har måttet se oss
nødt til å begrense det ytterligere.

560 Et nylig eksempel er unntaket fra havneforbudet for fiskefartøy. Vi har hatt dette fordi vi ønsker å ivareta den langsiktige og bærekraftige forvaltningen av fiskebestandene i Barentshavet. Det er avgjørende for denne bestandens gode overlevelse.

565 Men, grunnet fare for misbruk av ordningen har dette nå blitt strammet inn. Russiske fiskefartøy på 500 bruttotonn eller mer kan derfor nå bare anløpe havnene i Tromsø, Kirkenes og Båtsfjord. Og de som anløper, blir kontrollert.

570 For regjeringen er det viktig å holde fast i det som har vært ledesnoren for norske regjeringer opp gjennom årene. Vi opptrer forutsigbart og langsiktig. Og vi er til å kjenne igjen.

575 Norge, Norden og NATO truer ingen. Vi sikrer vår trygghet gjennom eget forsvar, forsvarlig opptreden og en sterk tilknytning til NATO-alliansen og våre allierte. Slik vil vi videreutvikle sikkerheten i nordområdene når Sverige og Finland kommer med i NATO.

580 President, avslutningsvis:

Vi går en tøff vinter i møte. Mange vil oppleve usikkerhet og utrygghet.

Mange vil oppleve tapt kjøpekraft. Bedrifter og familier. I Norge og i Europa. Det vil kunne bli reell energimangel i deler av Europa. Flere land vil oppleve
585 økonomisk tilbakegang.

Situasjonen i Ukraina vil forbli alvorlig.

Krigen vil etterlate seg død, ødeleggelse og nød.

590

Vi kommer til å oppleve press. Mer eller mindre fordekte trusler. Med mål om at vi skal gi i opp vår støtte til Ukraina, og se en annen vei.

La meg være helt klar på dette: Det er ikke aktuelt, president.

595

Som Nansen i 1922 er vårt svar nestekjærlighet og realpolitikk. Vi skal forsvare vår skanse. Vi skal hegne om vårt.

Men vi skal også se utover.

600

Vi skal støtte ukrainerne i deres rettmessige kamp for frihet.

Vi skal avhjelpe nøden som krigen medfører både på og utenfor vårt kontinent.

605 Vi skal søke sammen i det transatlantiske felleskapet, med NATO som vårt ankerfeste - og i nær dialog med våre venner i Europa.

Ukrainerne har vist for all verden hva samhold er verdt. La oss inspireres av det i arbeidet som venter. Med å bygge et tryggere, grønnere og mer rettferdig
610 samfunn.

Med utspring i demokratiet. Rettsstaten. Det beste fra vår politiske kultur.

615 Åpenhet. Tillit. En debatt basert på sannhet og respekt.

Her ligger det mye motstandskraft, president, som vi må mobilisere i fellesskap.

620 **Kilde**
regjeringen.no

Emner
Krig, Norsk historie, Redegjørelse, Redegjørelse i Stortinget, Russland, Ukraina, Uro, Utenriks,
Utenrikspolitikk

625 **URI**
<https://www.virksommeord.no/tale/nestekjaerlighet-og-realpolitikk>

630

635

640

645

650